

2.3. Резултати от икономическите сметки за селското стопанство

Резултатите от анализа на икономическите сметки за селското стопанство за последните четири години насам от 2002 до 2005 г. показват колебания и задържане на развитието на отрасъла на относително едно и също равнище. За разглеждания период най-добри показатели са отчетени през 2002 г. Следва чувствителен спад през 2003 г. - стойността на брутната продукция, респективно на предприемаческия доход (по текущи цени) намаляват съответно с 9,4 % и 10,8 %. През следващата 2004 г. резултатите се подобряват – стойността на брутната продукция нараства с 6,5 % спрямо предходната, а предприемаческия доход – с 5,6 %. През 2005 г. основните показатели (като стойност на растениевъдната продукция, стойност на брутната продукция от отрасъла като цяло, междинно потребление, брутна добавена стойност и предприемачески доход) бележат спрямо 2004 г. спад, спрямо 2003 г. - незначително увеличение и остават на нива под тези за 2002 г.

Таблица II.56.

Основни икономически показатели за селското стопанство за периода 2002 - 2005 г.

(млн. лв.)								
	Продукти	2002	% изменение 2003 към 2002	2003	% изменение 2004 към 2003	2004	% изменение 2005 към 2004	2005
1	Продукция на селскостопански стоки от растениевъдството и животновъдството, в т. ч.:	5 818.6	-6.0	5 469.8	8.0	5 908	-3.5	5 700.3
1.1	- Продукция от растениевъдството	3 435.3	-1.4	3 387.1	8.6	3 679.3	-8.0	3 385.6
1.2	- Продукция от животновъдството	2 383.2	-12.6	2 082.7	7.0	2 228.7	3.9	2 314.7
2	Продукция на селскостопански услуги	382.6	-14.2	328.1	18.3	388.1	28.2	497.4
3	Неселскостопански неотделими второстепенни дейности	1 165	-24.8	876.5	-7.6	809.5	-16.7	674.1
4	Стойност на <u>брутната продукция</u> от отрасъл „Селско стопанство” ($p_4 = p_{1.1} + p_{1.2} + p_2 + p_3$)	7 366.2	-9.4	6 674.4	6.5	7 105.6	-3.3	6 871.8
5	Стойност на <u>крайната продукция</u> от отрасъл „Селско стопанство” ¹	7 111.5	-10.5	6 364.6	6.3	6 765.7	-3.0	6 563.5
6	Междинно потребление ²	4 263	-13.5	3 688.1	8.5	4 002.3	-3.8	3 851.6
7	Брутна добавена стойност	3 128,6	-3.8	2 986.3	3.9	3 103.3	-2.7	3 020.2
8	Операщ излишък / Смесен доход	2 813.2	-4.5	2 685.8	2.9	2 763.2	-3.4	2 669.4
9	Предприемачески доход	2 789.2	-10.8	2 488.9	5,6	2 627.5	-3.7	2 531.4

Източник: НСИ

¹ Крайната продукция е създадената брутна продукция, изчистена от вътрешни обороти* и загуби.

* Вътрешни обороти са произведените и употребени в същата единица в рамките на същия отчетен период продукти като семена, мляко за подхранване на малки теленца, мед за подхранване на пчели, яйца, заложи за люлене и др.

² Стойност на междинното потребление, употребено за създаването на брутната продукция, т. е тук се включват и вътрешните обороти.

Стойност на селскостопанската продукция

Стойността на брутната продукция от отрасъл „Селско стопанство“ за 2005 г. по текущи цени възлиза на 6 871,8 млн.лв. (Приложения 1, 4) Тя се формира от стойността на :

- продукцията от растениевъдството - 3 385,6 млн.лв.;
- продукцията от животновъдството – 2 314,7 млн.лв.;
- продукцията на селскостопански услуги – 497,4 млн.лв.;
- продукцията от неотделими второстепенни дейности – 674,1 млн.лв.

Стойността на общата продукция от растениевъдството през 2005 г. бележи намаление спрямо предходната година с 293,7 млн. лв. (8%). То е последвано от намаление и на стойността на продукцията от неотделимите второстепенни неселскостопански дейности с 135,4 млн.лв. (16,7 %), тай като те са свързани главно с преработката на растениевъдни продукти. Нарастване е реализирано при стойността на селскостопанските услуги - с 109,3 млн. лв. (28,2 %) и при стойността на продукцията от животновъдството - с 86,0 млн.лв. (3,9 %). Това обаче не може да компенсира спада при растениевъдството и неотделимите второстепенни дейности и като цяло стойността на брутната продукция от отрасъл Селско стопанство по текущи цени намалява с 233,8 млн.лв, или с 3,3% спрямо предходната година.

През 2005 г. дялът на отделните сектори в структурата на стойността на брутната продукция от отрасъл „Селско стопанство“ е следният:

- растениевъдна продукция - 49,3 %,
- животновъдна продукция – 33,7 %,
- селскостопанските услуги – 7,2 %
- неселскостопански неотделими второстепенни дейности – 9,8 %.

Най-голямо значение за формиране на брутната производствена стойност в растениевъдството през 2005 г. имат:

- зеленчуците – 1 027,5 млн. лв., (15,0 % от стойността на брутната продукция от отрасъл „Селско стопанство“)
- зърнените култури – 982,0 млн.лв., (14,3 % от стойността на брутната продукция от отрасъл „Селско стопанство“) ;
- техническите култури – 648,0 млн.лв. (9,4 % от стойността на брутната продукция от отрасъл „Селско стопанство“).

За формирането на брутната производствена стойност от отрасъл „Селско стопанство“ най-голям принос имат следните растениевъдни продукти:

- Пшеница – 8,0 % (546,8 млн. лв.)
- Слънчоглед – 5,5 % (379,1 млн.лв.)
- Царевица за зърно – 3,5 % (238,1 млн. лв.)
- Тютюн – 2,5 % (174,3 млн.лв.)
- Ечемик – 2,3 % (157,9 млн. лв.)
- Домати – 2,3 % (155,2 млн. лв.)
- Грозде – 2,2 % (151,1 млн. лв.)

Спадът на брутната производствена стойност през 2005 г. при растениевъдството е резултат от значителния спад в стойността на продукцията в подсектор „Зърнени култури“. Годината беше неблагоприятна в природо-климатично отношение за тези култури, което доведе до по-малък обем на производството в сравнение с предходната година, особено при царевичата за зърно и ечемика. Същевременно цените на зърнените култури се задържат на нива на и под нивата на цените от предходната 2004 г. Известно нарастване на производствената стойност бележат останалите групи растениевъдни продукти, което е повлияно както от по-големия обем производство, така и от по-високите изкупни цени при повечето култури.

Нарастването на производствената стойност от подотрасъл „Животновъдство“ през 2005 г. по текущи цени е незначително и е повлияно основно от ценови фактори. Спадът в производство

на растениевъдните култури, които имат значение за производството на животновъдна продукция, въздейства неблагоприятно върху обема на производството от подотрасъл „Животновъдство“. Броят на говедата, овцете и козите намалява. През 2005 г. нараства само броят на свинете, общият брой на птиците се запазва на нивото на 2004 г., като обаче намалява броят на кокошките-носачки. Респективно, намаление се наблюдава при производството на мляко и яйца. При тази ситуация реализирането увеличение на стойността на брутната продукция от животновъдството е следствие от повишението на изкупните цени на повечето продукти.

През 2005 г. най-голямо значение за формиране на брутната производствена стойност от отрасъл „Селско стопанство“ имат следните подсектори на животновъдството ::

- производството на мляко - 787,1 млн. лв. с дял от 11,5 % от стойността на брутната продукция от отрасъл „Селско стопанство“;
- птицевъдството – 338,7 млн.лв., с дял от 4,9 % от стойността на брутната продукция от отрасъл „Селско стопанство“
- свиневъдството – 338,1 млн.лв., с дял от 4,9 % от стойността на брутната продукция от отрасъл „Селско стопанство“
- овцевъдството и козевъдството – 315,3 млн.лв., с дял от 4,6 % от стойността на брутната продукция от отрасъл „Селско стопанство“

Чрез продажба през 2005 г. е била реализирана брутна продукция от отрасъла на стойност 4 396,7 млн. лв. (64,0 % от общата), в т. ч. :

- 4132,7 млн.лв. са реализирани извън отрасъла, като от тях 829,7 млн. лв. е стойността на продукцията, реализирана чрез износ;
- 264,1 млн. лв. са продажбите в рамките на отрасъла между селскостопански предприятия, главно растениевъдна продукция.

Реализираната на пазара растениевъдна продукция е на стойност 2 079,2 млн. лв. (30,3 % от брутната продукция), реализираната животновъдна продукция е на стойност 1 145,9 млн. лв. (16,7 % от брутната продукция). В стопанствата е създадена преработена селскостопанска продукция (като неотделими неселскостопански второстепенни дейности³), предназначена за пазара, на стойност 674,1 млн. лв. (9,8 % от брутната продукция). В сравнение с предходната година се наблюдава увеличение на дела на селскостопанската продукция, реализирана чрез пазара.

Делът на продукцията, която е обект на консумация в самите стопанства, е 16,8 % от стойността на брутната продукция, или 1 154,4 млн. лв., както следва:

- растениевъдна продукция за 387,6 млн. лв., основно зеленчуци, картофи и плодове;
- животновъдна продукция за 766,8 млн. лв. или 33,1 % от създадената от подотрасъл „Животновъдство“ стойност.

Високият дял на самопотреблението продължава да бъде характерен за животновъдния отрасъл в страната поради относително големия дял на производствените структури - дребни стопанства и домакинства, които отглеждат малък брой животни и произвеждат главно за собствена консумация.

През 2005 г. стопанствата са потребили с производствена цел 10,4 % от брутната продукция (712,9 млн. лв.) – основно за семена, посадъчен материал и фуражи.

Производството на стоки – основен капитал за собствена сметка (дълготрайни активи) е в размер на 199,3 млн. лв. – главно продуктивни животни.

Стойността на крайната продукция от отрасъл „Селско стопанство“ през 2005 г. по текущи цени възлиза общо на 6 563,5 млн.лв. и има следната структура:

³ Дейност преработка на продукти, която се счита за неотделими неселскостопански второстепенни дейности на селскостопанските единици, тясно свързани със селскостопанското производство, за което данните за продукцията, междинното потребление, компенсацията на наетите лица, обем работна сила и брутното образуване на основен капитал не могат да бъдат отделени от основната селскостопанска дейност по време на статистическото наблюдение

- продукция от растениевъдството – 3 183,0 млн.лв. – 48,5 %;
- продукция от животновъдството – 2 209,0 млн.лв. – 33,6 %;
- селскостопански услуги – 497,4 млн.лв. – 7,6 %;
- продукция от неотделими второстепенни дейности – 674,1 млн.лв. – 10,3%.

Спрямо 2004 г. крайната продукция от отрасъл “Селско стопанство” по текущи цени намалява с 3 %. Сравнението на стойността на крайната продукция по съпоставими цени за 2004 г. показва реален спад спрямо предходната година от 6 %.

Междинно потребление

Данните за междинното потребление дават представа за стойността на всички стоки и услуги, които са преработвани или използвани изцяло по време на производствения процес, с изключение на дълготрайните активи (вж. Приложения 2 и 3).

Междинното потребление, необходимо за създаването на брутната продукция в отрасъла, е на стойност 3851,6 млн.лв. и бележи намаление спрямо предходната 2004 г. с 3,8 %. Свиването на стойностния обем на междинното потребление е обяснимо, предвид намалението на обема на създадената продукция в отрасъла. Темпът на това намаление е сходен с темпът на намаление на стойността на брутната продукция. През 2005 г. 100 стойностни единици от брутната продукция са реализирани с потреблението на 56,1 стойностни единици стоки и услуги – междинно потребление, при съответно 56,3 за предходната година.

Анализът на елементите на междинното потребление дава представа за ситуацията и процесите, протекли в отрасъла. Възпрепятстването на осъществяването на нормален технологичен цикъл и ограничаването на производството при някои култури, главно зърнени, в следствие на неблагоприятни агро-климатични условия води до свиването на потреблението на стоки и услуги – междинно потребление. През 2005 г. стойността на употребените семена и посадъчен материал е с 8 % по-малък размер спрямо 2004 г., на торовете и почвените подобрители – с 13 %, на горивата и маслата – с 20 %, а на използваните препарати за растителна защита и пестицидите – с 45 %. Значително спадат и разходите за поддръжка и ремонт на селскостопански машини – с 37 %.

При елементите на междинното потребление, свързани с производството от животновъдния подотрасъл (който бележи известен растеж), се наблюдава увеличение спрямо предходната година. Стойността на ветеринарните разходи расте с 24 %. Увеличават се и разходите за фуражи с 12 %.

Най-голям дял в структурата на междинното потребление, използвано за създаването на брутната продукция, имат разходите за фуражи – 945,0 млн. лв, или 24,5 %, следвани от разходите за горива и масла – 729,5 млн. лв., или 18,9 %.

Използваните стоки и услуги от други отрасли на икономиката заемат дял от 74,1 %.

През 2005 г. намалява делът на междинното потребление, създадено и потребено в самите стопанства, както и делът на закупеното от други стопанства от отрасъла. Произведените и потребени в самите стопанства стоки - главно фуражи, семена и посадъчен материал, торове и почвени подобрители са на стойност 733,5 млн.лв. или 19,0 %, при съответно 798,1 млн.лв. и 19,9 %-ен дял през 2004 г..Закупените от други селскостопански единици стоки и услуги, предназначени за междинно потребление, са на стойност 264,1 млн.лв. и заемат 6,9 %-ен дял в структурата му при съответно 308,7 млн. лв. и 7,7 %-е дял.

Брутна добавена стойност

Брутната добавена стойност като разликата между производствената стойност и междинното потребление е в пряка зависимост от стойностите и динамиката на развитие на тези два показателя.

Размерът на брутната добавена стойност от отрасъл “Селско стопанство” за 2005 г. по текущи цени възлиза на 3 020,2 млн.лв. и спрямо предходната 2004 г. намалява с 2,7 %, като резултат от динамиката и посоката на изменение на стойността на брутната продукция и междинното потребление (вж. Приложения 4 и 5)

През 2005 г. брутната добавена стойност е в размер на 43,9 % от стойността на брутната продукция, респ. 46,0 % от стойността на крайната продукция. За 2004 г. данните са сходни – съответно – 43,7 % и 45,9 %.

Потребление на основен капитал

Следвайки тенденцията на нарастване на инвестициите и обновлението на материално-техническата база в отрасъла през последните години, нараства и потреблението на основен капитал (амортизациите). За 2005 г. то възлиза на 247,2 млн.лв. и се увеличава спрямо предходната година с 13 %

Нетна добавена стойност

Нетната добавена стойност от отрасъл “Селско стопанство” за 2005 г. намалява с 3,9 % спрямо 2004 г. и възлиза на 2 773,0 млн.лв.

Формиране на дохода от селскостопанска дейност - нетен опериращ излишък/смесен доход

Стойността на показателя “смесен доход” за 2005 г. е 2 669,4 млн.лв. Намалява спрямо предходната година с 3,4 %

Компенсация на наетите, арендни плащания, получени и платени лихви

През 2005 г. като компенсация на наетите работници са платени 255,1 млн. лв. , или с 3,7 млн. лв. повече от предишната година.

Арендата е в размер на 92,1 млн. лв., с 6,3 млн. лв. по-малко от предходната 2004 г. Фактор за това намаление е намаленото производството и падането на средните добиви от зърнените култури, формиращи обичайно основата за определяне на арендните плащания.

Земеделските производители са платили лихви по кредити за 49,5 млн. лв., с 10,3 млн. повече спрямо 2004 г. като следствие от увеличаването на обема на ползваните с инвестиционна цел кредити. Същевременно размерът на получените лихви по средства в банки също нараства – от 1,9 млн. лв. през 2004 г. на 3,6 млн. лв. през 2005 г.

Предприемачески доход

Предприемаческият доход в отрасъл “Селско стопанство” за 2005 г. е 2 531,4 млн.лв.

2.4. Държавно подпомагане на земеделието

2.4.1. Държавно подпомагане на земеделските производители чрез ДФ „Земеделие“

2.4.1.1. Целеви субсидии по краткосрочни финансови линии за подпомагане

През 2005 г. чрез ДФ „Земеделие“ е осъществено безвъзмездно финансово подпомагане по 23 краткосрочни финансови линии, по които са предоставени целеви субсидии, вкл. експортни субсидии, и по една финансова линия, включваща кредит и субсидия. Под формата на безвъзмездна подкрепа са разпределени 58 680 хил. лв., което е 97,8% от утвърдения ресурс на Фонда от 60 000 хил. лв. Отчетните данни за периода показват :

- нарастване на общата сума на предвидения ресурс (целеви субсидии и краткосрочни кредити) в сравнение с осигурените средства през 2004 г.;
- нарастване на дела на краткосрочното кредитиране;
- лек спад в размера на безвъзмездното подпомагане;
- намаление на броя на сключените договори.

Усвояването на средствата по краткосрочните финансовите линии за безвъзмездно подпомагане са представени в Таблица II.57.

Таблица II.57.

Усвоените субсидии, брой сключени договори и размер на подпомогнатите хектари (и литри) по краткосрочни финансови линии през 2005 г.

№	Финансова линия	Брой сключени договори	Субсидия (хил. лв.)	Подпомогнати хектари (литри)
1	Целева субсидия за подпомагане на земеделските производители за закупуване на сертифицирани семена от царевица за зърно , реколта `2005.	772	2 833	94 433
2	Целева субсидия за подпомагане на земеделските производители за закупуване на сертифицирани семена от черен маслодаен слънчоглед , реколта `2005.	1 464	7 431	212 322
3	Целева субсидия за подпомагане на земеделските производители за закупуване на посадъчен материал от картофи за семепроизводство и консумация, реколта 2005 г.	370	1 224	1 057
4	Целева субсидия за подпомагане на земеделските производители за закупуване на сертифицирани семена от пролетен ечемик , реколта `2005.	55	203	6 772
5	Субсидия за обработване на пустеещи части земеделски земи през 2005 г.	116	466	4 664
6	Целева субсидия за подпомагане изхранването на животни и птици от Националния генофонд, контролираната част на популацията и подпомагане на селекционната дейност на развъдните асоциации през 2005 г.	1 483	4 448	
7	Целева субсидия за внос на разплодни юници от млечни породи и дзвизки от специализирани месодайни породи през 2005 г.	22	794	
8	Целева субсидия за опазване и обогатяване на растителния генетичен фонд през 2005 г.	10	488	49
9	Целева субсидия за подпомагане на земеделските производители за борбата с обикновената полевка , 2005 г.	75	500	5 000
10	Целева субсидия за прилагане на пилотна схема за компенсаторни плащания на земеделските производители в необлагодетелстваните райони в България, определени като пилотни: Батак, Болярово, Вършец, Котел, Малко Търново и	346	2 412	7 865

	Чупрене			
11	Целева субсидия за произведено и продадено първо качество краве, биволско и овче мляко , 2005 г.	9 114	9 870	183 753 139
12	Целева субсидия за произведени и продадени количества домати готова продукция, реколта ` 2005.	69	266	750
13	Целева субсидия за произведени и продадени количества червена капия готова продукция, реколта ` 2005.	128	662	1 235
14	Целева субсидия за произведени и продадени количества захарно цвекло , реколта ` 2005.	11	129	875
15	Целева субсидия за произведен и продаден неомаганен памук , отбрано и първо качество, реколта ` 2005.	21	165	865
16	Целева субсидия за съхранение на пшеница за хляб , реколта ` 2005.	133	696	
17	Целева субсидия за ползване на поливна вода от производители на ориз , реколта ` 2005.	15	89	985
18	Целева субсидия за подпомагане на жътвената кампания на пшеница , реколта ` 2005.	1 750	4 688	468 842
19	Целева субсидия за закупуване на семена за посев на рапица , реколта ` 2006.	83	384	10 966
20	Целеви кредит за закупуване на минерални торове за подпомагане на земеделските производители на пшеница , реколта ` 2006, вкл. допълнителна субсидия.	762	1 640	256 220
21	Целева финансова линия, вкл. кредит и субсидия за закупуване на семена за производство на пшеница , реколта ` 2006.	1 056	3 680	333 742
22	Целева субсидия за Земеделските институти от системата на НЦАН за производство на предбазови и базови семена от пшеница и ечемик , реколта ` 2006.	1	477	
23	Целева субсидия за подпомагане на есенната кампания по сеитба на пшеница , реколта ` 2006.	1 996	10 734	536 686
24	Субсидия за подпомагане на земеделските производители от пострадалите от наводненията райони при сеитбата на пшеница и ечемик, реколта ` 2006.	483	2 847	30 573
25	Експортни субсидии	37	1 054	
26	Субсидия за популяризиране на българското вино		500	
	Общо:	20 372	58 680	

Източник: ДФ „Земеделие“

През 2005 г. прякото субсидиране е осъществявано в следните направления и размери:

А. В сектор „Растениевъдство“

За подпомагане на земеделските производители, заети в сектор “Растениевъдство”, са преведени 39 602 хил. лв. безвъзмездна помощ .

1) Финансово подпомагане на производството на земеделски продукти

Пшеница

През периода юли-септември, 2005 г., за подпомагане на жътвената кампания на пшеница, реколта ` 2005 са договорени 4 688 хил. лв. Безвъзмездната помощ, в размер на 10 лв./ха е предоставена на 1 750 зърнопроизводители, за реколтиране на 468 842 ха.

За покриване на част от разходите за съхранение на пшеницата за хляб от реколта ` 2005 в лицензирани публични складове и регистрирани зърнохранилища са финансирани 133 земеделски производители от 18 области на страната. Размерът на изплатената субсидия е 696 хил. лв.

Държавното подпомагане на есенната кампания на пшеница, реколта ` 2006 е обусловено в голяма степен, както от някои природно-климатични фактори и отражението им върху добивите и

качеството на зърното, така също и от състоянието на зърнения пазар, повишените цени на горивата и минералните торове, както и ограничения ресурс за текущо субсидиране. Финансовата подкрепа чрез Държавен фонд „Земеделие“ е осъществена по пет краткосрочни линии, в следните направления:

- Кредитна линия за закупуване на минерални торове, включваща допълнително и субсидия. Общата сума на изплатената субсидия е 1 640 хил. лв., при норматив 6,5 лв./ха. По финансовата линия са сключени договори със 762 земеделски производители за финансиране на предсеитбеното наторяване на 256 220 ха. Като положителен се отчита ефектът от удължаването на крайния срок за издължаване на получените суми по целевата финансова линия, включваща кредит и субсидия за закупуване на минерални торове за подпомагане на земеделските производители на пшеница, реколта `2005 до 18.11.2005 г., при първоначално договорен 30.09.2005 г.;
- Целева линия за закупуване на базови и сертифицирани семена I-во и II-ро размножение, включваща кредит и субсидия. Под формата на субсидия са изплатени 3 680 хил. лв.. По реда и условията на целевата финансова линия са подпомогнати 1 056 зърнопроизводители, за засяването на 333 742 ха, от които 11 409 ха за производство на семена от пшеница. С цел създаване на облекчени условия за финансиране на есенната кампания е намалена дължимата годишна лихва от 3,0% на 1,5%; През отчетния период не е подпомогнано собственото производство на семена от пшеница, с оглед на по-големия дял на кредита в общия размер на финансовата помощ на дка и спазването на изискванията на Търговския закон за свързаност на лицата;
- Линия за целево субсидиране с цел подпомагане на есенната кампания по сеитба на пшеница, реколта `2006. Разпределени са 10 734 хил. лв. В съответствие с механизма на преките плащания за единица площ е договорена държавна подкрепа с 1 996 зърнопроизводители, за засяването на 536 686 ха, като са удовлетворени всички заявки, подадени в областните дирекции на Фонда;
- За подпомагане на земеделските производители от пострадалите от наводненията райони при сеитбата на пшеница и ечемик от реколта `2006 са изплатени 2 847 хил. лв., в т.ч. за пшеница 2 089 хил. лв. и 658 хил. лв. за ечемик. Безвъзмездната помощ е получена от 483 стопани, обработили и засели 30 573 ха, от които 22 431 ха с пшеница и 8 142 ха с ечемик.
- Целева линия за подпомагане на земеделските институти от системата на Националния център за аграрни науки за производство на предбазови и базови семена от пшеница и ечемик - изплатени 477 хил. лв.;

Ечемик

По Целевата субсидия за подпомагане на земеделските производители за закупуване на сертифицирани семена от пролетен ечемик, реколта 2005 г. са преведени 203 хил. лв. По отчетни данни е финансирана обработката на 6 772 ха.

Царевица за зърно

За закупуване на сертифицирани семена от царевица за зърно е предоставена субсидия в размер на 2 833 хил. лв. Безвъзмездното плащане при норматив от 3,00 лв./дка е получено от 772 производители, за засяване на 94 433 ха;

Ориз

През отчетния период се запазва предоставянето на безвъзмездна помощ за покриване на разходите в оризопроизводството за ползване на поливна вода. Изплатени са 89 хил. лв. Безвъзмездната помощ е получена от 15 земеделски стопани, обработвали 985 ха в области Пловдив и Стара Загора.

Маслодаен слънчоглед

За закупуване на сертифицирани семена от маслодаен слънчоглед са предоставени субсидии за 7 431 хил. лв. Субсидията е преведена на 1 464 земеделски стопани, обработили 212 322 ха.

Рапица

За финансиране на част от разходите за закупуване на семена за посев на рапица, реколта 2006 г. са изплатени 384 хил. лв. Целева безвъзмездна помощ в размер на 35 лв./ха са получили 83 производители, подпомогнати при сеитбата на 10 966 ха.

Картофи

През отчетния период за финансово подпомагане на картофопроизводството са изплатени 1 224 хил. лв., което е със 17% повече в сравнение с 2004 г. Субсидия за закупуване на базови семена, семена сертифициран клас „А” и „Б” са получили 370 земеделски стопани. Подпомогнати са 1 057,4 ха, от които 173,4 ха за семепроизводство (изплатена сума 340 хил. лв.) и 884,0 ха – за посев на картофи за консумация (преведени средства 884 хил. лв.).

Захарно цвекло

За финансово подпомагане производството на захарно цвекло през 2005 г. са преведени 129 хил. лв., което е 64% от предвидените по линията 200 000 лв. и с 29% по-малко от разпределените средства през предходната 2004 г. Сключени са 11 договора със цвеклопроизводители от области Велико Търново, Плевен, Разград, Сливен, Търговище и Шумен.

Домати

Общият размер на субсидиите, предоставени за производство на домати е 266 хил. лв. Те са предоставени на 69 производители, произвели 13 тона домати на площ от 750 ха.

Червена капия

Субсидия е предоставена на 128 производители на стойност 662 хил. лв. Произведени са 17 тона на площ от 1 235 ха.

Памук

Като целева субсидия за произведен и продаден неомоганен памук, отбрано и първо качество, реколта 2005 са изплатени 165 хил. лв., т.е. около 47% по-малко в сравнение с 2004 г. Субсидирани са 21 производители на памук от области Стара Загора и Хасково, продали 660 тона качествена продукция.

2) Финансово подпомагане обработката на пустеещи земеделски земи

За безвъзмездно финансиране на предсеитбената подготовка на пустеещи земеделски земи през 2005 г. са разпределени 466 хил. лв., което е 88% от предвидения ресурс в размер на 530 хил. лв. и близо 70% по-малко в сравнение с подкрепата, осъществена от Фонда през 2004 г. Сключени са договори със 116 земеделски стопани, за засяване на 4 664 ха, необработвани в продължение на три предходни години.

3) Финансово подпомагане за опазване и обогатяване на растителния генетичен фонд

Като целева субсидия за опазване и обогатяване на растителния генетичен фонд през 2005 г. са изплатени 488 хил. лв., което е с 1,4% по-малко от средствата, заделени през предходния отчетен период (495 хил. лв.) Помощта е предоставена на институтите и организациите от системата и извън системата на Националния център за аграрни науки за покриване на част от материалните разходи за горива, торове, препарати за растителна защита и др.

4) Финансово подпомагане на земеделските производители за борбата с обикновената полевка

По Целевата субсидия за подпомагане на земеделските производители за борбата с обикновената полевка са изплатени 500 хил. лв. Финансовата помощ е предоставена на 75 земеделски производители от областите с обявен каламитет – Бургас, Ямбол, Добрич, Варна и Шумен, които са разорали площи с есенници и са презасяли с пролетни култури.

Б. В сектор „Животновъдство”

През 2005 г. под формата на държавна подкрепа в сектор „Животновъдство” са разпределени 15 112 хил. лв., от които:

1) За производство на качествено мляко – 9 870 хил. лв., което е с 23% повече от изплатените средства през предходния отчетен период (8 027 хил. лв.). По целевата субсидия са подпомогнати 9 114 млекопроизводители от всички области на страната, произвели и продали 183 753 139 литра качествено мляко, от които 93%, т.е. 170 955 361 литра краве мляко, 6% или 11 408 548 литра овче мляко, и под 1% биволско мляко, равняващо се на 1 389 230 литра.

През 2005 г. е запазено допълнителното премиране на земеделските производители от регионите, включени в териториалния обхват на програмите за развитие на земеделието в Родопите, Странджа – Сакар и Северозападна България.

2) За подпомагане изхранването на животните и птиците от Националния генофонд, контролираната част на популацията и селекционната дейност на развъдните асоциации – 4 448 хил. лв., или 2% по-малко от изплатеното през 2004 г. Субсидията е предоставена на 1 483 земеделски производители от всички области на страната.

3) За внос на разплодни юници от млечни породи и дзвизки от специализирани месодайни породи – 794 хил. лв., от които 685 хил. лв. за внесени 857 бр.юници, и 109 хил. лв. за внесени 544 бр.дзвизки. Помощта е предоставена на 22 земеделски производители.

В. Други форми на пряко субсидиране

1) Пилотна схема за компенсаторни плащания на земеделските производители от необлагодетелстваните райони в България

За първи път през 2005 г. е приложена Пилотна схема за компенсаторни плащания на земеделските производители от необлагодетелстваните райони в България, определени като пилотни: Батак, Болярово, Вършец, Малко Търново, Котел и Чупрене. Главната цел на схемата е тестване на мярката „Необлагодетелствани райони”, която ще бъде част от Националната програма за развитие на земеделието и селските райони през периода 2007- 2013 г. Компенсаторните плащания покриват част от разходите на земеделските производители, в резултат на съществуващите неблагоприятни природни условия. Прилагането на пилотната схема, която е двугодишна, от една страна спомага за повишаване на административния капацитет и подготовката на всички звена за прилагане на мерките след 2007 г., и от друга страна осигурява необходимата информация с оглед задължителното доказване нивата на плащания и методиката за изчисленията им, чрез реални икономически показатели.

Изплатените средства са в размер на 2 412 хил. лв. при първоначално предвиден ресурс от 5 500 хил. лв.. В пилотната схема са участвали 346 регистрирани земеделски производители, които притежават минимум 0,3 ха за планинските общини и 0,5 ха за необлагодетелстваните райони собствена, наета или арендована земя, нямат задължения към Държавен фонд

„Земеделие”, към държавния и общинските бюджети и приемат да прилагат добрите фермерски практики. По отчетни данни 28% от участвалите, или 97 са млади фермери, обработващи 2 604 ха, които са получили допълнителна финансова подкрепа от 20 лв./ха.

2) Експортни субсидии

През 2005 г., в съответствие с европейската практика и на основание Закона за подпомагане на земеделските производители е субсидиран износа на земеделски продукти, които имат значителен експортен потенциал, при спазване на ограниченията съгласно Списъка на тарифните отстъпки и задължения на Република България. С решение на МС №163 от 08.03.2005 г. са определени продуктите, размера на безвъзмездната помощ и допустимите направления на износ. През отчетния период е проведен един търг за издаване на експортни лицензи при спазване на Наредбата за условията и реда за издаване на експортни лицензи и Наредба № 42 от 24.10.2003 г. за условията и реда за изплащане на експортни субсидии при износ на земеделски продукти, като са издадени 37 лицензи за експорт на стойност 1 193 хил. лв. Към 31.12.2005 г. са изплатени субсидии в размер на 1 054 хил. лв., или 88% от общата сума по лицензи. Най-голям е процентът на неизпълнение на количествата при износа на пилешко месо и консервирани зеленчуци – корнишони и домати.

3) Субсидия за популяризиране на българските вина

В съответствие с чл.67а, ал. 3, т. 3 от Закона за виното и спиртните напитки, през отчетния период е преведена субсидия в размер на 500 хил. лв. на Фонд „Българско вино”, създаден към Националната лозаро-винарска камара. Средствата са използвани за провеждане на рекламни кампании и финансиране на други дейности, целящи популяризиране на българското вино в страната и чужбина.

2.4.1.2. Капиталови субсидии и субсидии за лихви по инвестиционните програми на ДФ „Земеделие”

По инвестиционни програми „Животновъдство”, „Растениевъдство” и „Селскостопанска техника” през 2005 г. са прилагани облекчения и капиталови субсидии, както следва:

- за създаване на трайни насаждения от лозя - по 2000 лв./ха – капиталова субсидия;
- за създаване на трайни насаждения от овощни масиви - по 1500 лв./ха - капиталова субсидия;
- за създаване на трайни насаждения от маслодайна роза - по 1000 лв./ха- капиталова субсидия;
- изграждане, възстановяване и оборудване на стоманено-стъклени или с армирано фолио оранжерии за зеленчукопроизводство – 10 % от размера на кредита;
- създаване на пчелини – 10 лв. на кошер;
- субсидия за покриване на разходите за лихви през целия период по инвестиционните кредити на млади земеделски производители;
- субсидия за покриване на разходите за лихви през гратисния период на кредита за създаване на пчелини;
- субсидия за покриване на разходите за лихви през гратисния период на кредита за инвестиционни проекти с предмет създаване на трайни насаждения от лозя;
- субсидия за покриване на разходите за лихви през целия период на погасяване на кредита по инвестиционни кредити за закупуване на нова селскостопанска техника;
- капиталови субсидии и субсидии за покриване на разходите за лихви през целия период на погасяване на кредита за земеделските производители от регионите,

включени в Програмата за алтернативно земеделие в Родопите (20% от размера на кредита), Регионалната програма за Северозападна България (14% и 20%-за планинските райони) и Програмата за развитие на земеделието и селските райони в Странджа-Сакар (20%).

Таблица II.58.

Изплатени капиталови субсидии и субсидии за лихви по инвестиционните програми на ДФ „Земеделие“ през 2005 г.

(хил.лв.)

Инвестиционна програма	Брой проекти	Капиталови субсидии	Субсидии за лихви
1.Програма "Животновъдство"	168	762	888
2.Програма "Растениевъдство" -	151	4 597	2 407
3.Програма "Селскостопанска техника"	272	-	3 018
Всичко по инвестиционните програми :	591	5 359	6 313

Източник: ДФ „Земеделие“

Таблица II.59.

Предоставените капиталови субсидии и субсидии за лихви по направления на инвестициите през 2005 г.

Вид на субсидията	Размер на субсидията (хил.лв.)
I. Капиталови субсидии	
1. Капиталови субсидии по норматив на ха/бр., в т.ч.:	1 526
- за трайни насаждения – лозя, овощни дървета и рози	1 505
- за оранжерии	16
- за пчеларство	5
2. Капиталови субсидии за земеделски производители по регионалните програми, в т.ч.:	3 833
- по програма Родопи (20 % от р-ра на кредита)	2 627
- по програма Северозападна България (14-20 % от р-ра на кредита)	590
- по програма Странджа Сакар (20% от р-ра на кредита)	616
Всичко по т. I (1+2):	5 359
II. Субсидии за лихви	
1. Субсидии за лихви, в т.ч.:	5 301
- на млади земеделски производители, в т.ч.	2 018
по програма „Животновъдство“	142
по програма „Растениевъдство“	1 876
- за създаване на пчелини	9
- за трайни насаждения	257
- за закупуване на нова селскостопанска техника	3 017
2. Субсидии за лихви, специално за земеделски производители, подпомагани по регионалните програми, в т.ч.:	1 012
- по програма Родопи	311
- по програма Северозападна България	687
- по програма Странджа Сакар	14
Всичко по т. II (1+2):	6 313

Източник: ДФ „Земеделие“

През 2005 г. в регионите, включени в Програмата за алтернативно земеделие в Родопите са реализирани 46 проекта на обща стойност 16 158 хил. лв. в направления закупуване на животни и сгради за тяхното отглеждане, както и създаване на трайни насаждения от лозя, овощни дървета и ягодоплодни. Изплатени са капиталови субсидии, равняващи се на 20% от договорения кредит за 2 627 хил. лв. и 311 хил. лв. под формата на субсидии за поемане на лихвените разходи за целия период на кредита.

По Програма за развитие на земеделието в Северозападна България са финансирани 51 проекта, от които 42 за инвестиции в животновъдство и 9 - за проекти в растениевъдството. Изплатени са капиталови субсидии в съответните размери и направления общо в размер на 590 хил. лв., както и безвъзмездна подкрепа под формата на лихви за целия период на изплащане на кредита на стойност 687 хил. лв.

През 2005 г. е приета още една регионална Програма за развитието на земеделието и селските райони в Странджа-Сакар, включваща всички населени места от общините Малко Търново, Приморско, Царево, Средец и Созопол в област Бургас, всички населени места от общините Болярово, Елхово, Стралджа и Тунджа в област Ямбол, и всички населени места от общините Любимец, Свиленград и Тополовград в Хасковска област. За инвестиции в тези райони, реализирани съгласно изискванията на инвестиционни програми "Животновъдство" и "Растениевъдство" са предоставени кредити при изплащане на съответната капиталова субсидия и облекчения по отношение на разходите за лихвени плащания по обслужването на кредита. Изплатени са капиталови субсидии по 16 проекта на обща стойност 616 хил. лв. и са поети плащания за лихви по кредити на стойност 14 хил. лв.

Разпределението на земеделските производители според техния юридически статус, получили държавна подкрепа за инвестиции в регионите на Родопите, Северозападна България и Странджа-Сакар е посочено в Таблица II.60.

Таблица II.60.

Разпределение на подпомогнатите земеделски производители по регионалните програми според юридическия статус

Регионална програма	физически лица	юридически лица	кооперации
Програма за алтернативно земеделие в Родопите	41	5	-
Програма за развитие на земеделието в Северозападна България	46	5	-
Регионална програма, подпомагаща развитието на земеделието и селските райони в Странджа-Сакар	14	2	-
Общо:	101	12	-

Източник: ДФ „Земеделие“

2.4.2. Подпомагане на тютюнопроизводството чрез Фонд „Тютюн“

2.4.2.1. Премиране на тютюнопроизводителите

Всяка година по предложение на Управителния съвет на Фонд "Тютюн" Министерският съвет определя размера, реда и условията за предоставяне на парична премия на тютюнопроизводителите. За произведен и предаден суров тютюн през 2005 г. Фонд "Тютюн" предостави парична премия пряко на 50 954 души производители на тютюн тип "Ориенталски" и "Бърлей" от реколта 2004 г. и на 172 тютюнопроизводителя на тип "Виржиния" - реколта 2005 г. За премиране на тютюнопроизводителите за произведен и изкупен тютюн през 2005 г. са изразходвани 110 995 хил. лв.

При премирането на тютюнопроизводителите през 2005 г. се запази тенденцията за увеличаване размера на премията за един килограм произведен и предаден суров тютюн. По типове суров тютюн измененията са следните:

- за тип "Ориенталски" реколта 2004 г. средния размер на премията е 2,18 лв/кг или нарастване с 8,45 % спрямо реколта 2003 г.;
- за тип "Виржиния" реколта 2005 г. средния размер на премията е 2,20 лв/кг или нарастване с 1,00 %.

- за тип "Бърлей" реколта 2004 г. средния размер на премията е 2,54 лв/кг. при 2,25 лв/кг. за реколта 2003 г. или нарастване с 12,89 %.

2.4.2.2. Целева парична подкрепа за тютюнопроизводителите

За повишаване на конкурентоспособността на българските тютюни, на основание разпоредбите на Закона за тютюна и тютюневите изделия по предложение на Управителния съвет на Фонд "Тютюн" Министерският съвет определя размера на целевата парична подкрепа в рамките на минималните изкупни цени. През 2005 г. за целева парична подкрепа са разходвани 33 918 хил. лв.

2.4.2.3. Безвъзмездно предоставяне на семена на тютюнопроизводителите

Съгласно Закона за тютюна и тютюневите изделия регистрираните тютюнопроизводители получават безвъзмездно тютюневи семена, чието производство се финансира от Фонд "Тютюн".

Разходите за производство и доставка на тютюневи семена за 2005 г. са показани в Таблица II.61.

Таблица II.61.

Справка за предоставени средства за производство на тютюневи семена

№	Наименование	Отчет за 2005 година (хил.лв.)
1.	Сортоподдържане	1 124,0
2.	Производство на семена	714,0
3.	Разфасовка на семена	16,5
4.	Съхранение на семена	7,0
5.	Всичко	1 861,5

Източник: Ф "Тютюн"

Количествата тютюневи семена, раздадени за обезпечаване производството на тютюнева суровина през 2005 г. и 2006 г. и тяхната стойност са показани в Таблица II.62.

Таблица II. 62.

Справка за предоставени на общините тютюневи семена за обезпечаване на тютюневата реколта

№	Наименование	Тютюневи семена (кг)	Стойност (х.лв.)
1.	Раздадени семена 2005 г.	4937	611
2.	Раздадени семена 2006 г.	3618	500
	Всичко	8555	1111

Източник: Ф "Тютюн"

2.4.3. Други държавни разходи за аграрния отрасъл

През 2005 г. от бюджета на Министерство на земеделието и горите са извършени разходи за финансиране на дейности в аграрния отрасъл, както следва:

- За поливно земеделие – 7 208 хил.лв.

- Ветеринарни дейности: - 13 559 хил.лв., в т.ч.: мониторингов контрол – 2 417 хил. лв.; обезвреждане на отпадъци от животински произход – 3 208 хил. лв.; обучение и преквалификация на ветеринарните служители – 62 хил. лв.; програма за надзор на задължително изследване на проби от ЕПЖ и ДПЖ, във връзка с болестта „Луда крава“ -307 хил. лв.; програма за премахване на ваксинацията с жива ваксина по свинете – 2 875 хил. лв.; национална програма за контрол на ехинококозата – 232 хил. лв.; разходи за изграждане на ГИВК – 96 хил. лв.; покупка на млади разплодни животни – 11 хил. лв.; изграждане на информационна система за идентификация на дребни преживни животни – 560 хил. лв.; създаване и поддържане на регистър на обектите с ветеринарномедицинска практика – 3 791 хил. лв.
- Поддържане екологичното равновесие в дивеча и международни прояви на сектор „Горско стопанство“ – 1 290 хил. лв.
- Земеразделяне и оземляване – 690 хил. лв.
- Поддържане на планове по земеразделяне и гороразделяне – 475 хил. лв.
- За ликвидиране на последици от стихийни бедствия и производствени аварии – 4 676 хил. лв.
- Борба с марокански скакалци – 12 хил. лв.
- Унищожаване на залежали пестициди -148 хил. лв.
- Борба с карантинните вредители по картофите – 39 хил. лв.
- Средства за синхронизиране с европейските стандарти на методите на изпитване, контрол на семената и посадъчния материал – 238 хил. лв.
- За подпомагане на съхранението на ценни породи животни (aborигенни стада) в Държавно предприятие „Кабиюк“ – 2 230 хил. лв.
- Разходи за регистрация на лозарски стопанства във връзка със създаване на Единен кадастър на лозовите масиви – 134 хил. лв.
- Подпомагане провеждане на активни въздействия върху градовите процеси и други неблагоприятни атмосферни влияния – 1 480 хил. лв.
- Издаване на бюлетин за агропазарна информация чрез САПИ ООД – 202 хил. лв.
- По програма за зарибяване, възстановяване и поддържане на рибните популации – 77 хил. лв.
- За отбранително-мобилизационна подготовка – 68 хил. лв.
- Международен панаир „Агра-2005“ – 116 хил. лв.
- В сферата на професионалното образование за физическо възпитание и спорт – 41 хил. лв.
- За проект по комуникационната стратегия за присъединяване на Р. България към ЕС – 111 хил. лв.

2.5. Кредити

2.5.1. Кредити срещу складови записи

В Таблица II.63. са представени данни за кредитирането срещу складови записи за зърно на влог. За зърното от реколта 2005 са предоставени кредити в размер на 20 500 хил. лева, което е с 11 810 хил. лв. по-малко от реколта 2004. По-малък размер кредити са отпуснати за слънчоглед – 35 хил. тона и пшеница - 23 хил. тона. Финансовите институции, кредитирали срещу складови записи са : “Юнионбанк”, “Хеброс”, “ОББ”, “Евробанк”, “СЖ Експресбанк”, “Пиреос”, “ПИБ” и ДФ “Земеделие”.

Данните показват изграденото доверие в системата на складови записи през годините, нейното развитие и утвърждаване в практиката.

Таблица II.63.**Издадени складови записи за зърно на влог и кредитирането им**

Реколтна Година	Складови записи, броя	Зърно под складов запис, тона				Общо зърно, тона	Брой банки, кредитирали складови записи	Раздадени кредити хил. лв.
		пшеница	ечемик	царевица	слънчоглед			
1999	5			5 000		5 000	3	600
2000	391	99 466	3 468	17 471	27 320	147 725	3	7 200
2001	426	124 852	2 632		105	127 589	5	7 200
2002	1036	268 676	7 341	6 890	27 474	310 381	8	12 000
2003	275	22 716	15 648	3 169	31 727	73 260	6	5 000
2004	806	163 314	15 300	23 460	113 299	315 373	8	32 300
2005	573	168 385	6 910	26 083	59 894	261 272	8	20 500

Източник: НСЗФ

2.5.2. Кредити от ДФ „Земеделие”**Инвестиционно кредитиране**

През 2005 г. инвестиционното кредитиране е насочено към стимулиране на инвестиционния процес в земеделието и е подчинено на изпълнението на три програми – „Растениевъдство”, „Животновъдство” и „Селскостопанска техника”. Дейностите и обектите, предвидени за финансово подпомагане са:

- създаване и възстановяване на трайни насаждения;
- създаване на маточни бази;
- възстановяване на оризови полета;
- ново строителство, закупуване, възстановяване и реконструкция на оранжерии;
- закупуване на племенни и продуктивни животни, птици и зайци;
- създаване и възстановяване на пчелини;
- закупуване на техника за животновъдството;
- ново строителство, закупуване, възстановяване и реконструкция на селскостопански постройки;
- закупуване на селскостопанска техника и инвентар, вкл. и резервни части.

Кредитите са със срок на погасяване от 12 месеца до 96 месеца в зависимост от вида на инвестицията. Инвестиционните проекти са финансирани пряко от Фонда при годишен лихвен процент в размер на 6% и чрез рефинансиране на Търговски банки, които имат сключен договор при 9% лихва.

За периода са финансирани, респективно рефинансирани 591 проекта, което е със 7,6% повече в сравнение с предходната година. Предоставените кредитни средства са в размер на 74 005 хил. лв., което надвишава значително средствата, изплатени през 2003 г. и 2004 г., равняващи се съответно на 36 134 хил. лв. и 27 032 хил.лв.

През отчетната година са кредитирани 34 проекта, одобрени по реда и условията на Програма САПАРД на стойност 26 576 хил.лв, или с близо 70% по-малко от предходния период. Малкият брой одобрени проекти се дължи на малкия размер на свободните за договаряне финансови средства по влезналите в сила Годишни финансови споразумения (ГФС) по програма САПАРД за 2000 г.- 2004 г. и забавянето на подписването на ГФС за 2005 г.

Разпределението по инвестиционни програми е показано в Таблица II.64.

Таблица II.64.

Финансирани/рефинансирани инвестиционни проекти през 2005 г.

Инвестиционна програма	брой	кредит (в хил.лв.)
По програма "Животновъдство"		
1. Чрез търговски банки	10	3 438
2. Чрез пряко кредитиране	158	4 003
По програма "Растениевъдство"		
1. Чрез търговски банки	22	18 851
2. Чрез пряко кредитиране	129	15 387
По програма "Селскостопанска техника"		
1. Чрез търговски банки	60	14 904
2. Чрез пряко кредитиране	212	17 422
Всичко по инвестиционните програми :	591	74 005
Рефинансиране на ТБ по програма САПАРД	34	26 576
О б щ о:	625	100 581

Източник: ДФ „Земеделие“

1) Инвестиционна програма "Животновъдство"

През 2005 г. по инвестиционна програма "Животновъдство" са финансирани 168 проекта на стойност 8 335 хил. лв. Предоставеният кредитен ресурс е в размер на 7 441 хил. лв., което е с 19% повече в сравнение с предходната година (6 227 хил.лв.). Средствата са насочени в следните направления:

Таблица II.65.

Направления на инвестициите

Предмет на инвестицията	брой проекти	инвестиционна стойност (хил.лв.)	кредит (хил.лв)	брой животни
I. Закупуване на животни				
бременни юници и крави	56	2 259	2 062	1 354
еднодневни патета	1	57	47	15 000
еднодневни пилета	2	113	95	36 000
кози-майки	7	180	148	1 390
кокошки-носачки и ярки	2	60	56	5 500
овце-майки и дзвиски	45	1 300	1 241	7 614
пчелни семейства	45	876	835	4 331
свине-майки	1	18	18	40
Всичко по т. I	159	4 863	4 502	-
II. Закупуване на сгради и оборудване	9	3 472	2 939	-
О б щ о (I + II):	168	8 335	7 441	-

Източник: ДФ „Земеделие“

В Таблица II.66. е отразена сравнителна информация за броя и размера на финансираните проекти през периода 2003-2005 г. по видове животни.

Таблица II. 66.

Финансираните проекти по програма "Животновъдство" през 2003 г., 2004 г. и 2005 г. по направления

видове животни	2003 г.			2004 г.			2005 г.		
	брой проекти	брой животни	кредит (хил.лв.)	брой проекти	брой животни	кредит (хил.лв.)	брой проекти	брой животни	кредит (хил.лв.)
Биволици	1	5	12	2	34	45	-	-	-
Бременни юници и крави	181	3 408	4 080	82	1 486	1 807	56	1 354	2 062
Еднодневни патета	1	8 000	25	2	31 840	77	1	15 000	47
Еднодневни пилета	6	173 500	87	2	54 000	43	2	36 000	95
Зайци	9	5 406	193	3	364	31	-	-	-
Кози-майки	2	680	65	3	250	28	7	1 390	148
Кокошки носачи и ярки	18	120 314	768	1	55 000	550	2	5 500	56
Овце майки и дзвиси	94	12 604	1 792	76	8 463	1 224	45	7 614	1 241
Пчелни семейства	74	5 886	1 078	107	6 900	1 265	45	4 311	835
Пъдпъдъци	2	8 000	29	1	5 000	14	-	-	-
Свине-майки	36	1 719	818	8	430	270	1	40	18
Щрауси	-	-	-	1	11	13	-	-	-
Закупуване на сгради и оборудване	18		1 103	10		858	9	-	2 939
О б щ о:	442		10 050	298		6 227	168		7 441

Източник: ДФ „Земеделие“

2) Инвестиционна програма "Растениевъдство"

Финансираните проекти по инвестиционна програма "Растениевъдство" през 2005 г. са подпомогнали земеделските производители при създаването на 976 ха лозя, 11,8 ха малини, 146 ха череши, 51 ха ябълки, 7,7 ха ягоди, 59,3 ха сливи, 84,6 ха праскови, 92,6 ха маслодайна роза, 1,1 ха арония, 42,6 ха кайсии, 78,9 ха вишни, 50 ха люцерна, 25,4 ха орехи, 125,5 ха бадеми, 26,3 ха лешници, 5,5 ха танацетум, както и закупуване на оранжерии и оборудване. Сключени са 151 договора за кредит в размер на 34 238 хил.лв., или в относителен измерител се отчита над 100% нарастване в сравнение с предходния период (2004 г. – 14 511 хил.лв.). Общата стойност на реализираните инвестиции в сектора е 49 967 хил. лв., в т.ч. 31 947 хил. лв. или 64% за създаване на трайни насаждения от лозя.

Таблица II.67.

Финансирани инвестиционни проекти по програма „Растениевъдство“

Предмет на инвестицията	брой проекти	инвестиционна стойност (хил. лв.)	кредит (хил. лв.)	ха
I. Създаване на трайни насаждения				
Арония	1	10	7	1,1
Бадеми	6	1 524	465	125,5
Вишни	11	949	556	78,9
Кайсии	5	377	168	42,6
Круши*	-	-	15	-
Лозя	40	31 947	20 342	976,0
Лавандула*	-	-	68	-
Лешници	1	65	33	26,3

Люцерна	1	50	50	50,0
Малини	5	154	149	11,8
Маслодайна роза	12	960	605	92,6
Орехи	2	305	82	25,4
Праскови	12	1 062	397	84,6
Сливи	6	766	328	59,3
Танацетум	1	22	15	5,5
Череша	24	1 412	1 026	146,0
Ягоди	2	48	26	7,7
Ябълки	15	980	640	51,0
Всичко по т.І	144	40 631	24 972	-
II. Закупуване на оранжерии и оборудване	7	9 336	9 266	-
О б щ о (I + II):	151	49 967	34 238	-

Източник: ДФ „Земеделие“

Забележка: * Посочените суми представляват траншове по финансирани проекти по програма „Растениевъдство“ през минали години.

В Таблица II.68.е отразена сравнителна информация за броя и размера на финансираните проекти през периода 2003-2005 г. по видове култури.

Таблица II.68.

Финансирани проекти по програма “Растениевъдство” през 2003 г., 2004 г. и 2005 г. по видове култури

Видове култури	2003 г.			2004 г.			2005 г.		
	брой проекти	ха	кредит (хил.лв.)	брой проекти	ха	кредит (хил.лв.)	брой проекти	ха	кредит (хил.лв.)
Арония	6	14,0	90	4	9,5	44	1	1,1	7
Бял риган	2	5,5	27	-	-	-	-	-	-
Бял равнец	-	-	-	1	2,3	13	-	-	-
Бадеми	-	-	-	-	-	-	6	125,5	464
Вишни	3	4,0	35	3	10,2	47	11	78,9	556
Кайсии	4	15,5	71	4	13,4	51	5	42,6	168
Круши	1	1,5	9	2	17,0	203	-	-	15
Лозя	21	511,5	10 336	15	304,1	6 246	40	976,0	20 342
Лавандула	9	95,0	254	4	37,9	163	-	-	68
Люцерна	-	-	-	3	111,2	87	1	50,0	50
Лешници	-	-	-	1	2,4	9	1	26,3	33
Малини	18	49,4	501	9	16,1	132	5	11,8	149
Маслодайна роза	3	15,1	90	9	45,9	330	12	92,6	605
Маточина	-	-	-	1	1,5	7	-	-	-
Орехи	-	-	-	1	4,0	20	2	25,4	82
Праскови	8	24,8	152	13	40,8	214	12	84,6	397
Резене	-	-	-	1	72,9	95	-	-	-
Сливи	3	11,4	78	4	37,3	205	6	59,3	328
Салвия	1	33,3	97	-	-	-	-	-	-
Череша	11	43,0	166	12	40,7	208	24	146,0	1 026
Черници	-	-	-	1	2,0	14	-	-	-
Шипки	1	4,4	14	-	-	-	-	-	-
Ягоди	7	14,6	148	5	10,4	124	2	7,7	26
Ябълки	19	41,8	333	23	61,8	621	15	51,0	640
Танацетум	-	-	-	-	-	-	1	5,5	15
Закупуване на оранжерии	6	-	3 101	3	-	5 676	7	-	9 267
О б щ о:	123		15 502	119		14 511	151		34 238

Източник: ДФ „Земеделие“

3) Инвестиционна програма "Селскостопанска техника"

По инвестиционна програма „Селскостопанска техника“ през годината са финансирани 272 проекта на обща стойност 44 731 хил. лв. Предоставеният кредитен ресурс е в размер на 32 326 хил. лв. по видове техника, както следва:

Таблица II.69.

Финансирани инвестиционни проекти по програма "Селскостопанска техника"

предмет на инвестицията	брой проекти	инвестиционна стойност, (хил. лв.)	кредит, (хил. лв.)	брой техника
Зърнокомбайни	73	25 608	17 948	80
Трактори	146	14 477	10 898	186
Прикачен инвентар	53	4 646	3 480	-
О б щ о:	272	44 731	32 326	-

Източник: ДФ „Земеделие“

През 2005 г. се отчита значителен ръст на кредитирането, както по отношение броя на разгледаните и одобрени проекти (нарастване от 132 бр. през 2004 г. на 272 бр. през отчетния период), така и по отношение на предоставения ресурс – нарастване от 6,2 млн. лв. през 2004 г. на 32,3 млн. лв. за отчетната година. Важен фактор, оказващ влияние върху резултатността от изпълнението на инвестиционната програма е прилаганото облекчение за земеделските производители под формата на субсидия за покриване на разходите за лихви за целия период на издължаване на кредита в размер на 3 018 хил. лв.

Таблица II.70.

Финансираните проекти по програма "Техника" през 2003 г., 2004 г. и 2005 г. по видове селскостопанска техника

Видове техника	2003 г.			2004 г.			2005 г.		
	брой проекти	бр. машини	сума (хил.лв.)	брой проекти	бр. машини	сума (хил.лв.)	брой проекти	бр. машини	сума (хил.лв.)
Трактори	145	176	6 033	74	96	3 632	146	186	10 897
Зърнокомбайни	32	37	3 641	24	24	2 158	73	80	17 948
Друга техника и инвентар	46		907	34		504	53		3 481
О б щ о:	223		10 581	132		6 294	272		32 326

Източник: ДФ „Земеделие“

Разпределението на финансираните, респективно рефинансирани проекти по области и по инвестиционни програми е отразено в Таблица II.71.

Таблица II.71.

Финансирани/рефинансирани инвестиционни проекти по области

области	програма „Животновъдство“		програма „Растениевъдство“		програма „Техника“	
	брой проекти	кредит (хил.лв.)	брой проекти	кредит (хил.лв.)	брой проекти	кредит (хил.лв.)
Благоевград	9	152	4	427	-	-
Бургас	5	109	16	2 388	14	2 837
Варна	3	53	3	261	20	2 533
Велико Търново	2	87	2	646	14	1 795
Видин	11	262	5	276	3	269
Враца	26	2 121	3	81	12	1 173
Габрово	-	-	-	-	2	586
Добрич	17	386	7	332	44	6 444

Кърджали	10	297	5	271	1	20
Кюстендил	1	16	3	52	-	-
Ловеч	4	369	3	226	8	1 124
Монтана	5	1 112	1	42	7	621
Пазарджик	2	115	3	138	2	124
Перник	4	63	-	-	2	59
Плевен	2	122	-	100	13	1 691
Пловдив	16	766	33	20 584	12	1 611
Разград	-	-	-	2	7	762
Русе	2	38	3	32	14	1 839
Силистра	3	68	4	127	22	1 479
Сливен	9	285	12	393	13	868
Смолян	7	162	1	22	-	-
София град	5	175	-	-	2	40
София област	1	10	3	65	1	32
Стара Загора	4	69	12	2 321	18	946
Търговище	3	112	1	16	14	1 650
Хасково	3	133	13	3 802	5	383
Шумен	2	36	4	703	14	1 808
Ямбол	12	323	10	931	8	1 632
О б щ о:	168	7 441	151	34 238	272	32 326

Източник: ДФ „Земеделие“

През отчетния период са сключени 591 договора, като най-голям е делът на подпомогнатите физически лица – 316, т.е. 53,47%. Най-малък е броят на финансираните кооперации, работещи в сектора – общо 55, от които 54 проекта за закупуване на селскостопанска техника. Разпределението по програми според юридическия статус на бенефициентите е отразено в Таблица II.72.

Таблица II.72.

Разпределение на подпомогнатите земеделски производители по инвестиционни програми според юридическия статус

инвестиционна програма	физически лица	еднолични търговци	юридически лица	земеделски кооперации
Програма „Животновъдство“	154	8	6	0
Програма „Растениевъдство“	109	9	32	1
Програма „Техника“	53	66	99	54
О б щ о:	316	83	137	55

Източник: ДФ „Земеделие“

Инвестиционно кредитиране по програми за регионално развитие на земеделието:

През 2005 г. в регионите, включени в Програмата за алтернативно земеделие в Родопите, са реализирани 46 проекта на обща стойност 16 158 хил. лв. в направления закупуване на животни и сгради за тяхното отглеждане, както и създаване на трайни насаждения от лозя, овощни дървета и ягодоплодни. Предоставеният кредит е в размер на 9 869 хил. лв.

Таблица II. 73.

Финансирани проекти по Програма за развитие на алтернативно земеделие в Родопите през 2005 г.

инвестиция	брой проекти	инвестиционна стойност, хил.лв.	кредит, хил.лв.	брой животни/ха
Инвестиционна програма „Животновъдство“				
Бременни юници и крави	8	364	334	206

Кози-майки	2	76	65	570
Овце-майки/дзвизки	21	535	513	3 460
Пчелин	2	40	37	226
Сгради за отглеждане на животни	1	59	49	
Общо:	34	1 074	998	-
Инвестиционна програма „Растениевъдство”				
Лавандула*	-	-	18	-
Лозя	4	14 558	8 422	398,7
Малини	1	22	22	0,9
Маслодайна роза	1	25	22	3,4
Праскови*	-	-	2	-
Череша	5	455	367	25,1
Ябълки	1	24	16	1,0
Ягоди*	-	-	2	-
Общо:	12	15 084	8 871	-
Общо за регионалната програма:	46	16 158	9 869	

Източник: ДФ „Земеделие”

Забележка: * Сумите представляват траншове по финансирани проекти през минали години

По Регионалната програма за Северозападна България са финансирани 51 проекта, от които 42 за инвестиции в животновъдство и 9 - за проекти в растениевъдството. Предоставеният кредитен ресурс е в размер на 3 891 хил. лв. Изплатени са капиталови субсидии в съответните размери и направления, както и безвъзмездна подкрепа под формата на лихви за целия период на изплащане на кредита (687 хил. лв.).

Таблица II.74.

Финансирани проекти по Програмата за развитие на земеделието в Северозападна България през 2005 г.

инвестиция	брой проекти	инвестиционна стойност, хил. лв.	кредит, хил. лв.	брой животни/ха
Инвестиционна програма „Животновъдство”				
Бременни юници и крави	13	432	405	262
Кокошки	1	45	40	3 500
Кози-майки	1	8	7	50
Овце-майки/дзвизки	5	88	88	521
Пчелин	19	328	313	1 533
Сгради за отглеждане на животни	3	3 086	2 641	
Общо:	42	3 987	3 494	-
Инвестиционна програма „Растениевъдство”				
Арония	1	10	7	1,1
Бадеми	1	25	14	3,3
Вишни	2	301	157	24,0
Кайсии	1	27	9	3,0
Лавандула*	-	-	2	-
Лозя*	-	-	30	-
Малини	1	43	43	3,5
Орехи	1	208	55	15,2
Танацетум	1	22	15	5,5
Ябълки	-	-	15	-
Сгради	1	59	50	-
Общо:	9	695	397	-
Общо за регионалната програма:	51	4 682	3 891	-

Източник: ДФ „Земеделие”

Забележка: * Сумите представляват траншове по финансирани проекти през минали години

По Програма, подпомагаща развитието на земеделието и селските райони в Странджа-Сакар, за инвестиции, реализирани съгласно изискванията на инвестиционни програми "Животновъдство" и "Растениевъдство" са предоставени кредити при изплащане на съответната капиталова субсидия и облекчения по отношение на разходите за лихвени плащания по обслужването на кредита. Информация за приложението на регионалната програма е отразена в Таблица II.75.

Таблица II. 75.

Справка за финансираните проекти по Програмата за развитие на земеделието и селските райони в Странджа - Сакар през 2005 г.

инвестиция	брой проекти	инвестиционна стойност, хил.лв.	кредит, хил.лв.	брой животни/ха
Инвестиционна програма „Животновъдство“				
Бременни юници и крави	2	29	26	17
Овце-майки/дзвизки	3	89	89	560
Пчелин	1	15	15	100
Общо:	6	133	130	-
Инвестиционна програма „Растениевъдство“				
Вишни	1	63	18	4,7
Лозя	7	3 380	1 526	107,8
Череша	1	50	39	6,6
Ябълки	1	20	10	2,0
Общо:	10	3 513	1 593	-
Общо за регионалната програма:	16	3 646	1 723	

Източник: ДФ „Земеделие“

Краткосрочно кредитиране

Краткосрочното кредитиране от ДФ „Земеделие“ през 2005 г. е в размер на 24 780 хил. лв., т.е. 76,2 % от предвидените 32 500 хил. лв. Усвоен е финансов ресурс, който е два пъти повече от усвоения през предходната 2004 г.

Информация за предоставения на земеделските производители финансов ресурс е представена в Таблица II.76.

Таблица II.76.

Усвоени краткосрочни кредити по финансови линии на ДФ „Земеделие“

№	финансова линия	усвоен кредитен ресурс (хил. лв.)	брой сключени договори
1.	Целеви кредит за закупуване на минерални торове за подпомагане на земеделските производители на царевица за зърно и слънчоглед , реколта 2005 г.	5 025	523
2.	Целеви кредит за закупуване на минерални торове за подпомагане на земеделските производители на пшеница , реколта 2006 г., включваща допълнителна субсидия	6 405	762
3.	Целева финансова линия, вкл. кредит и субсидия за закупуване на семена за производство на пшеница , реколта 2006 г.	13 350	1 056
	Общо:	24 780	2341

Източник: ДФ „Земеделие“

2.6. Данъци и такси

Данъци

С цел активизиране на производството в аграрния сектор са предвидени данъчни преференции, регламентирани в данъчните закони-Закон за корпоративното подоходно облагане (ЗКПО), Закон за облагане доходите на физическите лица (ЗОДФЛ), Закон за данък върху добавената стойност (/ЗДДС) и Закон за местните данъци и такси (ЗМДТ) .

ЗКПО

Печалбите и доходите на земеделските производители – юридически лица се облагат по реда на Закона за корпоративното подоходно облагане. В закона са регламентирани преференции, съгласно които годишният корпоративен данък се определя след приспадане /преотстъпване/ на 60 на сто от полагащия се данък за непреработената растителна и животинска продукция, в т.ч. от пчеларство, бубарство, сладководно рибовъдство от изкуствени водоеми и оранжерийно производство без декоративното. Преотстъпеният данък се отчита като резерви. Преотстъпването на данъка е валидно, ако отчетените като резерви преотстъпени средства се инвестират в посочените по-горе дейности в срок до края на календарната година, следваща годината, за която се ползва преотстъпването.

ЗОДФЛ

Данъчното облагане на земеделските производители – физически лица е регламентирано в ЗОДФЛ. В закона са регламентирани преференции, съгласно които не се облагат с данък доходите на земеделските производители - физически лица, включително извършващите дейност като еднолични търговци, за непреработената растителна и животинска продукция, в т.ч. пчеларство, бубарство, сладководно рибовъдство от изкуствени водоеми и оранжерийно производство без декоративното. Не се облагат с данък доходите на физическите лица, получени от рента, аренда или друго възмездно отдаване на земеделска земя.

Лицата, упражняващи свободна професия в сферата на земеделското производство формират данъчната основа за доходите от тези дейности като облагаемият доход от съответната дейност се намалява с разходите за дейността в размер на 70 на сто за отглеждане на животни и птици, за пчеларство и бубарство, за непреработена продукция от тях и за култивирани гъби, 60 на сто за горско и водно стопанство /включително рибовъдство/ и за растениевъдство, 50 на сто за производство на декоративни храсти и цветя.

ЗДДС

Данъчни преференции за аграрния отрасъл и за сделки със земеделски продукти са залегнали и в ЗДДС. По реда на този закон освободени сделки са:

- Прехвърлянето на собственост върху земя, учредяването или прехвърлянето на ограничени вещни права върху земя и отдаването под наем на земя;
- Прехвърлянето на собственост върху хлябно или фуражно зърно, предоставено като заплащане в натура на рента или на част от нея;
- Извършването на кооперации със собствени машини на услуги по обработването на земя-собственост на членове на същата кооперация, както и отглеждането и придобиването на продукция от същата земя за кооперацията.

Введена е преференция за неначисляване на ДДС върху стойността на получените от тютюнопроизводителите премии от фонд „Тютюн“ след 1.01.1999 г.

ЗМДТ

В ЗМДТ също има облекчения във връзка с данъчното облагане, касаещо отрасъл “Селско стопанство”. Не се облагат с данък върху недвижимите имоти земеделските земи и горите, с изключение на застроените земи - за действително застроената площ и прилежащия ѝ терен.

Но при възмездно придобиване на имущество, в т.ч. и на земи, данъкът е в размер на 2% върху оценката на прехвърляното имущество, а при замяна-върху оценката на имуществото с по-висока стойност.

Такси в земеделието

Общият размер на приходите в бюджета на МЗГ от държавни такси възлиза на 116 310 хил.лв. Те са реализирани от следните структури:

- Национална ветеринарно-медицинска служба 46 010 хил. лв.
- Национална служба за растителна защита – 12 775 хил. лв.;
- Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури – 2 073 хил. лв.;
- Изпълнителната агенция по сортоизпитване, апробация и семеконтрол - 945 хил. лв.
- Национална служба по зърното и фуражите – 3 072 хил. лв.
- Такси за изпитване и контрол на земеделска и горска техника и резервни части – 819 хил. лв.;
- Държавни такси на МЗГ – 15 287 хил. лв.
- Професионални учебни заведения – 68 хил. лв.